

Muta traktori seljas

“Vahel vaatan oma lapselapsi ja mõtlen, kas neis ikka minust ka midagi on? Ja siis märkan: jälle seesama püstine nina - sääse lennuväli!” rõõmustab näitlejanna Katrin Karisma.

“Nüüd ma olen päriselt puruvana,” lausub

Katrin Karisma-Krumm (72) pidulikult, olles ilmselgelt oma uue staatuse - puruvanadeks kutsutavat peale putukate Katrini sõnutsi Lõuna-Eestis ka vanavanaemasid - üle väga õnnelik. 3. august oli talle selle suve kõige ilusam päev.

“Ma ju teadsin, et see varsti juhtub, aga kui see ühel hetkel käes oli, oli see lihtsalt imeline,” tunnistab Katrin. Ta oli poeg Ivo (49) tol päeval helistanud hoopis muu jutu pärast, kui sai ootamatu õnnitluse osaliseks: “Palju õnne, vanavanaema!” Hetkeks end kogunud, vastas Katrin pojale: “Palju õnne, vanaisa!”

Lauljannast näitleja kodu Kloogarannas hingab augustilõpu meeletult. Kasvuhuone on tomatitest pungil, lopsakas piparmündipeenar levitab kirbet aroomi üle aia. Pilgeni kaunu täis hernepuhmas toetub keppidele, kaks eelmisel aastal istutatud noort õunapuud on värvunud viljade all lookas. “Ometi pole siin viljakat mulda ega midagi - ainult puhas liiv mullakihi all,” imestab Katrin oma teletupsumaad meenutavas avaras aias ringkäiku tehes. “Kui ma ei oleks näitleja, oleksin ilmselt aednik,” lausub maaelu nautiv parimais aastais proua.

See, et võime elada nii, et näeme oma lapselapselapsi, on Katrini arvates nii suur asi. “Vähe sellest, et vanavanaema on elus, ta käib veel isegi tööl - see on reaalsus, mis alles peab jõudma inimeste teadvusesse!” Ega ta isegi pole selle uue staatusega veel harjuda jõudnud. Natuke pelgab sedagi, kas lapselapselaps ikka edaspidi ka vahel ema juurde jõuab, sest üks vanavanemadki tahavad lapsukese elust osa saada. “Aga küllap ma lähen siis ise talle külla,”

on tal varuplaan olemas. Meie külaskäigu ajal võtab Katrin sel hetkel alles kahenädalase

Mila endale esimest korda sülle, hoides teda käes nagu tõelist varalaegast - õrnalt ja hellalt. “Oi, ma enam üldse ei mäleta seda pisikese beebi tunnet,” õhkab ta.

Mila on esmakülastusel vanaema juures koos emme Anna-Liisa (29) ja issi - Katrini poja Ivo vanima lapse Timoga (30). Kohal on ka Ivo nooremad lapsed, Katrini lapselapsed Hendrik (14), Katarina (6) ja Marta (4) - nii uskumatult kui see ka kõlab, said Mila sünniga Martast ja Katarinast tädid ning Hendrikust onu - pisi-Milale!

Range ja lõbus vanaema

Katrin on kolmekordne ema, kuuekordne vanaema ja ühekordne vanavanaema. Tema vanemal tütre!

Pere ja Kodu

01.09.2019 00:00

Ulvi Tüllinen

49000

64,65,66,67,68

Estonia teater

Maril on kaks last - Johanna (24) töötab ajakirjanikuna ja Kaspar (17) elab vanematega Tallinnas, nemad satuvad vanaema juurde veidi harvemini. Katriniga koos elav noorim tütar, näitlejanna Piret Krumm (30), pole veel peret loonud.

Vanaema Katrin ehk Muta, nagu lapsed teda hüüavad, on koos Katarina, Marta ja Hendrikuga eelmisel päeval tublisti tööd teinud - nad on puukuuri alla vedanud ja riita ladunud terve hunniku talvepuid. Mitte kütmiseks, sest selle eest hoolitseb maaküte, vaid vanaema ahju ja tema noorusliku hinge soojendamiseks kargetel talveõhtutel. Elav tuli on Katrinile sama vajalik nagu vesi lillele. → Tüdrukud tassisid puud hunnikust traktori järelkärusse, Hendrik sõidutas minitraktoriga koormatäie puid kuuri juurde, siis tarisid tüdrukud kärust puud kuuri, kus Katrin need riita ladus. Marta aga ladus nurka väikese virna päkapikupuudest. "Kuuri katust ehitanud abiline saagis puidujääkidest väikesed jupid, Marta nimetas need päkapikupuudeks, öeldes nimepaneku kohta selgituseks, et see on lasteaiatarkus. No ja eks ta küsis mehelt, kas too ka ikka lasteaias käib. Saanud teada, et ammu enam mitte ning lasteaiatarkusest ei mäleta ta enam ka midagi, arvas Marta, et siis on mees küll puhta loll," muigab Katrin, kes on ka ise otseütlemisega ega räägi sugugi mitte sellist silutud "lastele kohast juttu", vaid ütleb seda, mida vaja ja täpselt sellise hääletooniga, nagu peab: "Tüdrukud, riided ära panna! Tüdrukud, hambad pesta!"

See, et lastele on hea, kui reeglid paigas, on Katrin juba ammuilma aru saanud. "Kui Ivo oli väike, oli ta väga korratu. Aga kui ma nüüd tema töötuppa lähen, on tal kõik viimseni paigas - korralikumat kabinetti annab otsida," on tal tulemuslikkuse näide varnast võtta. "Inimesel on palju lihtsam elada, kui oma ümbrus ära korrastada - siis on ka tema sisemuses kõik korras. Kui ümberringi on korralagedus, võtab iga tegevus palju rohkem aega. Ja peaski puudub selgus ja süsteem."

Uuesti Mõmmi emaks

"Meil on Mõmmi ja aabits kodus olemas," teatab preili Marta uhkelt, kui tema vanaemalt uurin, mis tunne on minna sügisele vastu taas Mõmmi emana, seekord novembris esietenduvast Pere ja Kodu lastelavastuses "Mõmmi ja sõbrad". Katrin tunnustab, et eks see on omamoodi tagasiminekuks, mängis ta ju sama tegelast ligi pool sajandit tagasi telenäidendiskil, talle aga meeldiks rohkem uusi asju teha. "Mõtlesin aga, et tähtede õppimine kulub ära ka tänapäeva lastele. Ma olen hästi praktiline inimene," naerab ta.

Katrin enda lapsed õppisid tähed selgeks juba enne, kui nad "Mõmmi ja aabitsat" telerist nägid, aga vaatasid seda ikka rõõmuga.

Katrin kutsuti telenäidendisse siis, kui ta oli Estonia teatri tõusev täht. "Meil sattus kokku nii lahe kamp noori näitlejaid, et igapäevatööst kujunes lõpuks lausa nauding. Tõllal oli ju nii, et kui

midagi nihu läks, tuli terve osa otsast peale filmida.”

Praegugi tikub Katrinile naer peale, kuidas nad Tõnis Rätsepa eestvedamisel lauludega improviseerisid.

“Costa Rica kohv on kange, meeli erutab ta lõhn,” meenutab ta flegmaatikust karuisa soolot, kui too kohvimasinat väntas. “Me ju panime teksti tolle aja keelde, ega see raamatu autorile Heljo Männile alati ei meeldinud,” muheleb Katrin.

Septembris algavad proovid viivad ta taas kokku tollesama vahva näitlejatepundiga - Ivo Eensalu, Tõnis Rätsepa, Ene Järvisse ja teistega. Ainult Rebase-Reinu, keda mängis kadunud Lembit Ulfsak, kehastab nüüd teine näitleja.

Koos spaas ja reisil

“Mängimine pole minu teema, see poleks päris. Ma ikka pigem loen lastele või teen nendega koos pärisasju,” teatab Katrin, kui üritame teda meelitada mõnda lemmikmängu koos lapselastega etendama, et vahvaid pilte saada. Tuleb välja, et Katrin pole üldse selline vanaema-õunapuuotsas, kes lastega puid mööda turniks, puslet kokku paneks või ringmänge mängiks. Ta on hoopis vanaema-traktori-seljas, kes muru niidab, mulda või puid kärutab ja talvel lund ära lükkab, lapselapsed igal võimalusel kambas. Või siis valmistab süüa või loeb neile raamatut. Seda viimast teeb ta pea iga õhtu, kui lapselapsed külas. “Oi, see oli nii lõbus,” meenutab Marta seda, kuidas vanaema viimati Pipi tsirkusekülastusest luges. “Eks see on omaette kunst lapsi raamatut lugedes lõa otsas hoida,” tõdeb Katrin, vastates küsimusele, kui palju on raamatu lugemisel abi näitlejameisterlikkusest.

Kui Katrin tüdrukutega koos süüa teeb, aitavad Marta ja Katarina segada või hakkida. “Eks vahel on ka nii kiire, et teen ise valmis ja annan neile ette. Tänapäeva elus on ju seda juulitamise aega ikka väga vähe. Võib-olla tuleb see lõpuks siis, kui käsi ja jalg enam ei tõuse,” muigab Katrin, kes oli suurema osa lõppenud suvest rakkes Vana Baskini Teatri komöödiaga “Metsas ei kuule su karjumist keegi”.

Tihe töögraafik ei tähenda siiski seda, et Katrinit lapselaste jaoks olemas ei ole. “Ikka kaks-kolm korda kuus kohtume,” on Katrin alati rõõmus, kui väiksemad pudinad tema juurde tulevad. “Või kui mul endal → → on vaba õhtu, lükkan autole hääled sisse ja sõidan hoopis nende juurde Tabasallu, et ka nende vanemad saaksid omaette kuhugi minna.” Hiljuti käisid nad tüdrukutega kolmekesi Laulasmaa spaas hullamas - Marta istus veekeerises vanaema kukil ja vanaema üritas keerises elu eest püsti püsida. Suve hakul käisid nad aga koos Kreekas päikest püüdmas. Aga ega kogu Katrini vaba aeg ainult lastelastele ka kulu. Tal on ju veel sõbrannad ja omad käimised-reisimised! “Ma püüan seda kõike omavahel ühitada,” lausub tegus vanaema.

Krapsakus geenidest ja kasvatuses

Kõige mõnusamad on aga ikkagi sumedad kodused suveõhtud ja vaiksed hilised hommikud Kloogaranna hubases häärberis.

Eelmisel õhtul, kui puud said laotud, söötis Katrin preilidel ja noorhärnal kõhu täis, pumpas täispuhutava madratsi punni ja tegi ülemise korruse terrassile tüdrukutele pesa, kus nad said nautida sumedat suveööd, tähistaeva all magades. “Kui nad muidu ei söö ei seda ega teist, siis eile sõid pasteedisaija kahe suupoolega,” toob Katrin välja töökasvatuse positiivsed kõrvalnähud.

Hommikusöögiks oli kiire hommiku tõttu seekord mannapuder, aga muidu küpsetab Muta ikka kas suuri prantsuspäraseid kreppe või siis väikesi prunnakaid pannkooke, mis läheb kaubaks enamasti oma vaaritatud moosiga. “Eriline marjakorjaja ma ei ole, aga jõulumoos ja salatid on juba sel aastal tehtud. Lõputult mööda metsi ma konnata ei viitsi,” tõdeb Katrin.

Katrin ise usub, et suurem osa sellest krapsakusest, mis teda tegusana hoiab, on geenidest. Teine osa tuleb aga lapsepõlve kasvatuses. “Meil oli kolm korda päevas korralik söömine: hommikul pudru, lõunaks ja õhtuks soe toit, söömisest keeldumine ei tulnud kõne allagi. Pere istus alati laua ääres koos. Krõpsu ei olnud, Coca-Colat ammugi mitte. Netis me ei istunud, mängisime terve päeva õues, õhtulgi ei tahtnud tuppa tulla,” loetleb ta oma lapsepõlve ja tänapäeva suurimaid erinevusi.

Ahvatlev kiirus

Praegugi veedab Katrin rohkem aega õues kui toas. Murutraktor, mida saab peale koorma vedamise talvel ka lumesahana kasutada, on Katrini kõige suurem abiline. “No mis see siis ära on. Istud rooli, keerad võtit, ühe jalaga vajutad - läheb edasi, teise kannaga vajutad - tuleb tagasi. Järelkäruga sõitmine oli algul keerulisem, aga nüüd sõidan juba ka käruga.”

“Äkki on siis mootorratas ka garaažis?” ei saa ma sõnasabast kinni. “Olen mõelnud selle peale...” venitab Katrin vaiksemalt, justkui kartes, et äkki keegi kuuleb tema salaunistusest. “Mulle meeldiks küll, kui tuul tuhiseks kõrvus. Aga vist siiski ei - autos on kuidagi kindlam. Kiirus mulle meeldib küll ja mis siin salata, olen ikka trahve ka saanud päris palju. Ükskord sõitsin 120 piiri peal ja üks mootorrattur tuhises must mööda nagu pissivast kassist. Mul sai hing täis ja andsin gaasi. Mina sain 83 eurot trahvi, aga mootorrattur pääses...”

Mänguasja kuhjad

Kui vanasti jõudis Katrin kõik asjad päeva jooksul ära teha, siis nüüd üritab ta keskenduda siiski ühele asjale ja teha seda hästi. “Ka ema oli mul selline, kes kõike jõudis. Ta oli üldse üks väga äge naine - ilus, maitsekas ja tark, sündinud juht,” meenutab Katrin oma suurimat eeskujut. Teine Katrini suur eeskujut oli lapsena

vanaema Olga, keda ta kutsus Mammaks. "Tahtsin alati tema selja taga magada, ehkki ta norskas väga kõvasti. See oli mulle nagu unelaul. Mul on siiani meeles tema keldri lõhn. Ja temaga igasugu asjade koos tegemine - see on lapsele nii oluline, sellega õpib laps täiskasvanut usaldama."

Nüüd, ise vanaemana, tahab Katrin oma lapselaste jaoks lihtsalt olemas olla. "Last ei tee õnnelikuks mänguasjade kuhjad. Ta võtab uue lelu korraks kätte ja viskab selle mõne aja pärast minema. Mina usun, et lapse teeb õnnelikuks tunne, et ta on töötegemise juures osaline ja vajalik. Ja kui temaga tegeletakse," lausub ta. Katrini sõnade kinnituseks vastab Marta küsimusele, mis talle vanaema juures kõige rohkem meeldib: "Mulle meeldib koos vanaemaga traktoriga sõita!"

"Vähe sellest, et vanavanaema on elus, ta käib veel isegi töö!"

"Lastega mängimine pole minu teema, ma teen nendega pärisasju."

"Lapsed on õnnelikud, kui nad saavad mõne töö juures osalised ja vajalikud olla."

Katarina ja Marta on Katrini juures sagedased külalised ja rõõmuga abiks. Katrin hoiab lapselapselast Milat esimest korda süles.

Lapselaps Timo tegi kaasa Anna-Liisaga Katrinist vanavanaema. Timo õed Katarina ja Marta aga said tädideks! Katrin ütleb, et kui ta poleks näitleja, siis kindlasti aednik!

Ulvi Tüllinen

